

Handläggare
Karin Kuttainen
Telefon: 08-508 287 17

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-04-27, p. 22

Tillsynen av förorenade områden år 2020

Redovisning av miljöförvaltningens rapport

Förslag till beslut

1. Godkänna Rapport om tillsynen av förorenade områden år 2020
2. Överlämna rapporten till Länsstyrelsen i Stockholms län och exploateringskontoret för kännedom.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn över förorenade områden inklusive förorenade byggnader. Tillsynen präglas av att den är händelsestyrd och beroende av byggkonjunkturen samt avveckling eller flytt av industriella verksamheter.

Viss egeninitierad tillsyn förekommer, som de markprovtagningar som under året genomförts i parkmark samt påbörjad översyn av föroreningsituationen i lokaler där det tidigare bedrivits industriell verksamhet och nu pågår forskoleverksamhet.

Förvaltningen har även tagit initiativ till en utökad provtagning av grundvatten inför eventuell länsvattenhantering. Det medför att förutom redan ingående analysparametrar ska nu även PFAS provtas.

Ärendehandläggning

Inför utarbetande av nya detaljplaner och ny bebyggelse, framför allt inom gamla industriområden, undersöks det om det finns

föroreningar i mark, grundvatten eller byggnader, som kan utgöra en risk för de som ska bo och vistas inom området.

Ärendena handläggs genom hantering av underrättelser om påträffade föroreningar samt saneringsanmälningar. Under 2020 kom det in 91 underrättelser och 51 nya efterbehandlingsärenden. Vissa av dessa ärenden kan pågå under flera år medan andra endast behöver en kort insats. Efter avslutad sanering sammanställs genomförda åtgärder i en slutrapport. I rapporten beskrivs bland annat mängd omhändertagna massor, hur massorna tagits omhand samt om eventuella föroreningar lämnats kvar.

MIFO-objekt och andra föroreningar

En hjälp i bedömningen av om ett område kan vara förorenat är länsstyrelsens inventering och riskklassning av fastigheter där det tidigare funnits industriella verksamheter. Projektet har pågått under många år, men är nu till stor del avslutat. I Stockholm har 3 698 objekt identifierats som potentiellt förorenade, en mindre andel av dessa har även riskklassats. 48 objekt har för närvarande riskklass 1 och 159 objekt riskklass 2.

Utöver de områden som identifierats eller riskklassats i MIFO-inventeringen påträffas föroreningar vid markarbeten på andra platser. En vanlig föroreningskälla är användandet av förorenade fyllnadsmassor.

Större projekt och tillsynsaktiviteter

Norra Djurgårdsstaden

I Norra Djurgårdsstaden fortsätter saneringen av förorenad mark, byggnader och gasklockor. Marken saneras inför nybyggnation. För de gamla gasverksbyggnaderna utreds åtgärdsbehovet inför att de får nya användningsområden. Under året har ett antal verksamhetslokaler färdigställts och tagits i bruk. Delar av det gamla industriområdet med kvarvarande byggnader är nu tillgängligt för allmänheten. Under året har även försök med in-situsanering av föroreningar inom delområde Kolkajen pågått.

Loudden

Inom intilliggande Loudden pågår oljebolagens avetablering av sina verksamheter. Nedmontering av cisterner och dylikt hanteras som rivningsärenden och föregår sanering av marken. Även ett antal oljebergum ingår i avetableringen av området. Hittills har två verksamheter sanerat större delen av de områden de förfogat över. Inom ytterligare fyra områden pågår sanering. Parallellt pågår

diskussionen om ansvarsfördelning och hur, när och av vem saneringen av de gemensamma ytorna ska genomföras mellan bolagen, Hamnen och exploateringskontoret.

Bromsten, Ulvsunda/ Bällsta hamn, Lövholmen samt Lövsta/ Riddersvik

Bromsten, Ulvsunda/ Bällsta hamn, Lövholmen samt Lövsta/ Riddersvik är andra exempel på områden, som håller på att omvandlas och där markundersökningar och vid behov saneringar genomförs inför ny markanvändning. För de delar av Riddersvik, som inte omfattas av planerad exploatering, håller en ansökan om statliga bidrag för saneringsåtgärder på att tas fram.

Vinterviken

Efter flera år av utredningar av föroreningsituationen, samt åtgärdsförberedande undersökningar/projektering för Vinterviken, har de allmänna gräsyterna, strand, strandnära områden, sediment samt det mesta av trädgårdarna sanerats. Resterande sanering kommer att genomföras under våren 2021. Projektet genomförs med statliga bidrag.

Ellevios oljekabelnät

Sedan många år utövar miljöförvaltningen tillsyn över Ellevios arbete med avveckling av sitt markförlagda oljekabelnät. Åtgärden har inneburit att kilometervis med kablar har tagits ur drift årligen, tömts på olja, renspolats och ibland rivits bort. I fall där kabel legat under hårt trafikerade vägar har delsträckor lämnats och åtgärdas vid framtida markarbeten i områden. Arbetet är nu i sitt slutskede och det återstår enbart två ärenden som kommer att pågå under 2021 där det framförallt är en mer omfattande oljeförorening i Ulvsunda som kommer att utredas vidare.

Värmepumpsansökningar

Miljöförvaltningens tillsynsgrupp inom förorenade områden är en av remissinstanserna för ansökan om värmepumpar. Värmepumpsgruppen på hälsoskydd gör en första gallring av inkomna ansökningar med hjälp av information om MIFO-objekten i miljödata. Miljöförvaltningen bedömer riskerna med installation av bergvärme utifrån ett föroreningsperspektiv. Framförallt är det risk för förekomst av klorerade lösningsmedel som kan föranleda krav på utredningar och att en ansökan kan avslås.

Förskoleprojektet

I samarbete med hälsoskyddsavdelningen och stadsmiljöenheten har översynen av skolor och förskolor som vistas i lokaler med

tillfälliga bygglov påbörjats under 2020. Enligt de nu gemensamt framtagna rutinerna har markhandläggare under hösten 2020 fått in och svarat på remisser för skolor och förskolor med tillfälliga bygglov (nya och förlängda) utifrån föroreningsrisker. Egeninitierad tillsyn har också påbörjats i fall där förskoleverksamhet (med tillfälliga bygglov) pågått i f.d. industrilokaler och där föroreningssituationen inte utretts. Detta arbete har omfattat platsbesök och kontakt med verksamhetsutövare för krav på undersökning. Arbetet kommer att fortsätta under 2021.

Provtagning parkmark

Egeninitierad tillsyn har genomförts genom provtagning av yttlig parkmark inom staden där det bedömts föreligga en risk för människors hälsa och framförallt barn (en skolgård samt fotbollsplan med omnejd). Arbetet har omfattat upphandling av laboratorium för analys, förberedelser, genomförande samt granskning av analysresultat. I de aktuella fallen har analysresultaten inte visat några akuta risker. Resultaten har kommunicerats med exploateringskontoret och/eller berörd stadsdelsförvaltning.

Sammanfattande bedömning av tillsynsområdet

Sammanfattningsvis kan marken i Stockholms stad sägas ha blivit renare under 2020 eftersom de större exploateringsprojekten, främst belägna inom områden med historiska föroreningslämningar, och fyllningsjordar åtgärdas i samband med exploatering, som t.ex. Norra Djurgårdsstaden och Loudden.

I det av länsstyrelsen högt riskklassade objektet Vinterviken är saneringen snart slutförd.

Därutöver har de första stegen tagits mot en bidragsansökan för statliga bidrag för de delar av Riddersvik som inte omfattas av kommande exploatering.

En ökad medvetenhet om att marken kan vara förorenad leder till att fler områden provtas och mer förorenade överskottsmassor tas omhand på ett riktigt sätt och inte återanvänds på olämpliga platser. Även medvetenheten om att länshållningsvatten kan vara förorenat har ökat.

Tillsynsbehovet inom förorenade områden är stort som en följd av den höga exploateringstakten i staden i kombination med att marken i regel är förorenad, bl.a. av f.d. verksamheter och förorenade

fyllnadsmassor. Kunskapen och intresset hos allmänheten bedöms också ha ökat vilket resulterat i fler inkomna frågor som rör detta tillsynsområde.

Arbetet med tillsyn inom förorenade områden är i huvudsak händelsestyrt vilket gör det svårt att planera och styra över sin tid som handläggare. Det är ett högt tryck på inkommande handlingar för både pågående och nya ärenden. I många fall krävs en snabb handläggning då stora projekt annars kan bli stillastående i väntan på återkoppling från miljöförvaltningen.

Som en konsekvens av den stora mängden inkommande ärenden samtidigt med personalomsättning har gruppen en stor ärendeskuld från tidigare år. Som en följd av detta avviker handläggningstiden i några fall från angivna sex veckor. Framförallt avseende svar på underrättelser om påträffade föroreningar och svar på slutrapporteringar efter åtgärder.

Från och med 2021 påbörjas ett mer proaktivt arbete, vilket bland annat innebär genomgång av stadens MIFO-objekt och framtagande av en PRIO-lista för områden som behöver undersökas och eventuellt åtgärdas. Det proaktiva arbetet har blivit möjligt genom en resursförstärkning inom området.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Rapport om tillsynen av förorenade områden år 2020